

BALOGH LÁSZLÓ

Életemről – munkámról

1932. augusztus 8-án születtem Vas megyében, Szőce községben. Négy elemi, négy polgári (Szombathelyen), tanítóképzőt (Kőszegen), pedagógia-filozófia szakot, pszichológiával kiegészítve, „pedagógia” egyszakos diplomával az ELTE Bölcsészettudományi Karon végeztem kitüntetéses oklevéllel 1955-ben.

Egyetemi tanársegéd voltam az ELTE-BTK-n 1955–1957-ben. 1957 áprilisától a Pedagógiai Tudományos Intézetben dolgoztam, kezdetben mint tudományos segédmunkatárs, majd tudományos munkatárs. Közben, 1957 júliusától az újra kiadásra kerülő Pedagógiai Szemle (a PTI tudományos havi folyóirata) szerkesztési teendőit is elvégeztem, 1963. augusztusig.

Intézeti vezetői javaslatra 1959 és 1963 között „félállásban” elláttam a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségi Szaktitkár-

ságán a pszichológia szaktitkári teendőket. Heti három teljes munkanapot igénybe véve az ügykörhöz tartozott az MTA Pszichológiai Intézete, az MTA Pszichológiai Bizottsága és 12 albizottsága, valamint az országban működő pszichológiai laboratóriumok az összes anyagi és személyi problémáikkal. Rendkívül sokrétű és nehéz munka volt, mégis ez a tevékenység maradandó szemléletalakítással, munkaszervezési és (magas szinten működő szakemberekkel, tudósokkal) együttműködési és kapcsolattartási tapasztalatok értékes tanulságaival párosult.

Három évig, Intézeti munkám mellett, kísérletként, párhuzamosan a harmadik és negyedik osztályokban pszichológiát és logikát tanítottam a II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban.

A Pedagógiai Tudományos Intézet és a Központi Pedagógus Továbbképző Intézet átszervezése következtében 1962 szeptemberétől az Országos Pedagógiai Intézet munkatársaként dolgoztam főiskolai adjunktus, majd docensi besorolással. 1973. januártól az OPI és a Magyar Pedagógiai Társaság Elnökségének felkérésére és megbízásából a Pedagógiai Szemle felelős szerkesztői teendőit láttam el egészen 1990. december végéig, az Intézet megszüntetéséig, a folyóirat 40. évfolyamának befejezéséig osztályvezetői besorolásban. Az OPI-ban e munkám mellett neveléstörténeti kutatásokat is folyamatosan végeztem. Ennek eredményei szakfolyóiratokban és tanulmánykötetekben láttak napvilágot. 1963–66. között az MTA keretében eleget

tettem a kandidátusi vizsga követelményeinek, a disszertációt azonban nem adtam be.

Évtizedeken át tagja voltam – két turnuson át titkára is – az MTA Pedagógiai Bizottsága Neveléstörténeti Albizottságának, s ugyanígy a Magyar Pedagógiai Társaság Neveléstörténeti Szakosztályának, valamint Összehasonlító Pedagógiai Szakosztályának, az előbbiben különböző funkciókat is elláttam (titkár, társelnök). A Magyar Pedagógiai Társaság Elnökségének több turnuson át voltam tagja, egészen 2003-ig.

Az OPI megszüntetése után 1991 novemberétől az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeumban tudományos főmunkatársként dolgoztam. 1993. februártól osztályvezetői, majd főosztályvezetői besorolásban az intézet kiadói tevékenységének irányítása volt a feladatom. 1995. februártól mentem nyugdíjba. Munkaszerződéssel nyugdíjasként ugyanezt a tevékenységet láttam el 1997-ig. 1997 nyarától a Fővárosi Pedagógiai Intézetben a Budapesti Nevelő című intézeti szakmai folyóirat felelős szerkesztési munkáját végeztem 2007. június végéig. Így összesen és folyamatosan 52 évig dolgoztam. Súlyos betegségek miatt fejeztem be a „hivatalos” szakmai tevékenységet.

TUDOMÁNYOS-SZAKMAI MUNKA

A szakmai tanulmányok, cikkek, közlemények, előszók, összeállítások, szerkesztések összes száma 110–120 körül van. 49 önálló könyvet, kötetet, sorozatfüzetet szerkesztettem. Ezen kívül a Pedagógiai Szemle című, országos terjesztésű, havonta megjelenő folyóiratot 7 évig szerkesztettem, majd 17 éven át felelős szerkesztői teendőit láttam el. A Budapesti Nevelő című szakmai folyóiratnak pedig nyugdíjas-

ként 10 éven át a felelős szerkesztői teendőit végeztem el.

A következő fontosabb kutatási témákkal foglalkoztam a PTI-ben, az OPI-ban, illetve az OPKM-ben.

- A vizsgarendszer, az érettségi vizsga története, vitairódmának tanulságai, 1851–1992. Mintegy 1500 tételt feldolgozó, jelentős részben *annotált bibliográfia* és az ahhoz csatlakozó magyarázó tanulmány.
- A *vizsgarendszer*, elsősorban az *érettségi vizsga problémátörténetének* monografikus feldolgozása.
- *Az iskolai értékelés – minősítés – osztályozás története szakmai és vitairódmának jelentős részben annotált bibliográfiája 1777–1945*. 1968-ig az alapvető szakmai irodalom itt is együtt van. A bibliográfia összterjedelme mintegy 22–25 kéziratív. E témakörökből tanulmányok jelentek meg.
- *Fináczy Ernő életműve, pedagógiájának elemző feldolgozása*. A témakörben 1968-tól több tanulmány jelent meg. Kiemelkedő a Magyar Tudományos Akadémián 1985-ben rendezett tudományos emlékülésen tartott előadásom részletesebb, jegyzetekkel ellátott változata a Pedagógiai Szemlében. E témával összefüggésben dolgoztam fel a *pedagógia értékelméletének megalapozására irányuló hazai törekvéseket* írásos tanulmány formájában amely 1969-ben a nemzetközi neveléstörténeti konferencián előadásként is elhangzott.
- *Waldapfel János élete és pedagógiai munkássága* című témát elsőként 1966-ban dolgoztam fel. Előadás formájában a Magyar Tudományos Akadémián 1966-ban rendezett Waldapfel Emlékülésen ismerttettem életművét. Részletesebb formában, jegyzetekkel ellátva a Magyar Pedagógiában jelent meg. Egy sokkal részletesebb feldolgozása készült el e témának a Magyar pedagógusok című sorozat számára,

110 oldal terjedelemben, amely kézirat formájában áll rendelkezésre.

- *A polgári pedagógia kritikai elemzése* nemzetközi kutatócsoport keretében *Olaszország közoktatásügye, fejlesztésének tendenciái* című témán dolgoztam 1975–1988 között. Több előadásom hangzott el nemzetközi konferenciákon (Moszkva, Berlin, Varsó), illetve publikációk jelentek meg külföldi pedagógiai szakfolyóiratokban, majd egy nemzetközi tanulmánykötetben, amely magyar

fordításban is megjelent (*A tőkés országok iskolapolitikája*, 1983, 188–206. o.).

A felsorolt témák mindegyikéből számos tanulmány jelent meg akadémiai tanulmánykötetekben, szakmai folyóiratokban, az MPT által kiadott kötetekben, illetve a Neveléstörténeti Füzetek sorozat kötetiben és a Neveléstörténet című folyóiratban. Ezeket az adatokat a megjelent tanulmányok, közlemények stb. bibliográfiája tartalmazza.

Budapest, 2007. november

MÁTRAI ZSUZSA

Két történet munkakapcsolatunk kezdeteiről

1980-ban történt, hogy az Országos Pedagógiai Intézetet, nem először és nem is utoljára, átszervezték. Az átszervezések persze általában arra is szolgálnak, hogy a nem kívánatos személyektől megszabaduljanak. Ez esetben elsősorban a főigazgatótól akartak ily módon megválni, aki a Minisztérium rendcsinálójaként került oda, de alig néhány év alatt inkább az Intézet védelmezőjévé vált. Nem tudom, mi okból, a helyettesének is mennie kellett, s harmadikként nekem is. (Tudtam, hogy ennek nem szakmai, hanem magántermészetű okai voltak.) Aki nem akart ott látni, megkérte az akkori miniszterhelytest, hogy távolítsa el onnan. Két hónapot kaptam,

három hónap próbaidőt javasolt, hogy saját szemével győződjön meg arról, milyen ember és munkaerő vagyok valójában

hogy befejezzem az aktuális munkáimat. Éppen ebben voltam, amikor felkeresett az újonnan megbízott főigazgató-helyettes azal, hogy segíteni szeretne, mert méltánytalanlannak tartja az elbocsátásomat. Azt ajánlotta fel, hogy beszél a Pedagógiai Szemle főszerkesztőjével, Balogh Lászlóval, hogy legyen oda. A folyóirat szerkesztősége az OPI épületében kapott helyet, de nemcsak az Intézet lapja volt, hanem a Magyar Pedagógiai Társaságé is. Mivel a felsőbb utasítás úgy szólt, hogy csak intézeti munkatársként nem maradhatok, így az MPT képviselőjére való hivatkozással lehetővé vált, hogy szerkesztőként mégis maradhassak.